

การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในการส่งเสริม
คุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ใน เขตเทศบาลนครอุดรธานี
Learning and Teaching Management of Social Studies : Religions
and Cultures for Promoting Students' Morality in the Higher Secondary
Schools Under U Donthani Municipality

พระภุชยะ วชิรญาโณ (วักดีเพชร)

Phra Krissana Wachirayano (Wapagphet)^๑

สมชัย ศรีนอก Somchai Srinok^๒

ชวาล ศิริวัฒน์ Chawal Siriwatch^๓

ชลีนุช คนชื้อ Chaleenuch Khonsue^๔

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพทั่วไป เปรียบเทียบ และเสนอแนะแนวทางการจัดการเรียนการสอนในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตเทศบาลนครอุดรธานี จำนวน ๓๖๐ คน โดยใช้แบบสอบถามในการสำรวจและรวบรวมข้อมูล แล้วนำมาวิเคราะห์คุณลักษณะของการจัดการเรียนการสอน ทั้ง ๔ ด้าน ซึ่งประกอบด้วย ด้านการจัดการเรียนรู้, ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยี, ด้านการวัดและประเมินผล, และด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ผลการวิจัยพบว่า

การจัดการเรียนการสอนในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตเทศบาลนครอุดรธานี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาารายด้าน พบว่า ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยี ด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผล อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตเทศบาลนครอุดรธานี จำแนกตาม เพศ ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ ๐.๐๕ ยกเว้นระดับชั้น และสถานศึกษา พบว่า แตกต่างกัน โดยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ มีความคิดเห็นน้อยกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ มีความคิดเห็นน้อยกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ และนักเรียนที่มีสถานศึกษาต่างกัน พบว่า นักเรียนโรงเรียนอุดรพิทยานุกุลและนักเรียนโรงเรียนอุดรพิชัยรักษ์พิทยาลัยที่มีความคิดเห็นน้อยกว่า นักเรียนโรงเรียนสตรีราชินูทิศ

^๑สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

^๒คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

^๓คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

^๔คณะอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสกลนคร

ข้อเสนอแนะ พบว่า การจัดการเรียนรู้ ครูผู้สอนควรสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนสนใจจนทำให้เกิดจิตสำนึกรู้จักหน้าที่ของตนเอง และสื่อการสอนครูผู้สอนควรมีการใช้สื่อที่ทันสมัย หลากหลายเข้าใจง่าย จูงใจให้นักเรียนสนใจ ใฝ่รู้ ใฝ่เห็น จนเกิดทักษะทางคุณธรรมจริยธรรมที่มั่นคงในจิตใจ รวมทั้งการวัดและประเมินผลของครูผู้สอนควรมีเทคนิควิธีการวัดและประเมินผลนักเรียน ที่หลากหลาย สอดคล้องเหมาะสมกับหน่วยการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียน ควรมีการสอดแทรกกิจกรรมภาคปฏิบัติเพื่อให้นักเรียนเกิดทักษะทั้งกระบวนการคิดวิเคราะห์ตามเหตุและผล จนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

คำสำคัญ : การจัดการเรียนการสอน, การส่งเสริม, คุณธรรมจริยธรรม

Abstract

This thesis has the objectives to study the general nature, to compare and to suggest how to instruct the moral development. The collected Sampling in this research was the students at the high School in Udonthani's Municipality. There were the 360 persons. Then the questionnaires were used that time and the data was collected to analyze the quality of the instruction in four aspects which consisted of the learning management, the used media and technology, the measure and evaluation and the designed activities to develop the students.

Findings were found as:

It was at the high level in the Overview. It was considered in each aspect and found that in the designed activities to develop the students, the used media and technology, the learning management and the measure and evaluation, they all were the high level as equal as in every aspect.

The results compared with the opinions of students have in the instruction Social Study, Religion and Culture for High School Students' Moral Development in Udonthani's Municipality. When their opinions were divided along with their sex, they were not the significant different in the statistics at 0.05 except for the grade of the students. Subsequently, the educational schools were found that there were the different opinions, because in the 9th grade, their opinions were at the less level than their opinions were studying in the 8th grade. However, the students' opinions in the 8th grade were at the less level than in the 9th grade. The different schools were found that the students' opinions in Udonpityanukul and Udonplchairakpitya were at less level than the students opinions were studying in Strirajinuthit School.

The suggestions were found that the instruction would create the atmosphere in the classroom, the motivation to develop the responsibility and the consciousness

and the instructing media would be modernly and multiply created by the teachers to drive the students into the love of knowledge until they have the good attitude in their mind, including the measure and evaluation that the teachers would have the methods for building the evaluation tools and they are the suitable in the lesson units and activities for developing the learners. Moreover, the practical activities would be used during the studying so that they could analyze the natural truth and they could apply the lessons to use in their daily life.

Keywords : Instruction, Development, Moral

บทนำ

การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ครูผู้สอนต้องเปลี่ยนบทบาทของตนเอง จากการทำหน้าที่เป็นผู้สอน ผู้ให้ความรู้ จัดการสอนโดยใช้ตนเองเป็นแหล่งความรู้ สอนเน้นเนื้อหา ยึดตำราและแบบฝึกหัดเป็นหลัก มาเป็นบทบาทของผู้อำนวยความสะดวก ส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองจากประสบการณ์จริง ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การประยุกต์นำความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ด้วยกิจกรรมที่หลากหลายตามความถนัด ความสนใจ ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน ใฝ่รู้ เกิดคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (พจนา ทรัพย์สมาน, ๒๕๕๐ : ๔)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๖ กำหนดให้การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้ เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้คู่คุณธรรม จริยธรรม มีวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยใช้

คุณธรรมเป็นพื้นฐานกระบวนการเรียนรู้ ที่เชื่อมโยงความร่วมมือของสถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษา เพื่อให้การศึกษาสร้างคนและสร้างความรู้สู่สังคม คุณธรรม คุณภาพ และประสิทธิภาพ (นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ, ๒๕๕๗ : ๕๙)

เด็กและเยาวชนในยุคปัจจุบันขาดคุณธรรมจริยธรรมมากขึ้น เพราะเกิดจากปัญหาครอบครัว ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาติดเพื่อน และปัญหาเรื่องเพศซึ่งเป็นเพราะสังคม มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีมากขึ้น จากการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว จากปกติเป็นครอบครัวใหญ่ เกิดมาเป็นครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว ปัญหาเด็กติดเพื่อน และปัญหายาเสพติด ที่เข้ามาระบาดในสถานศึกษามากขึ้น จากปัญหาดังที่กล่าวมา ทุกภาคส่วน ต่างก็มุ่งในการแก้ไขปัญหให้กับเยาวชน และมุ่งเน้นให้สถานศึกษามีครุต้นแบบในการที่จะส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรม โดยเฉพาะในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ซึ่งหมายถึงครูผู้ทำการเรียน การสอนในรายวิชา สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมจะต้องเป็นครุต้นแบบให้แก่นักเรียนเอง

จากความสำคัญและสภาพปัญหาดังที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจต้องการศึกษาการ

จัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตเทศบาลนครอุดรธานี เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องได้นำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริม คุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

๑. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตเทศบาลนครอุดรธานี

๒. เพื่อเปรียบเทียบการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตเทศบาลนครอุดรธานี

๓. เพื่อเสนอแนะแนวทางการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตเทศบาลนครอุดรธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

๑. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตเทศบาลนครอุดรธานี ใน ๔ ด้าน คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยี ด้านการวัดและประเมินผล และด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

๒. ประชากรในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ปลาย ในเขตเทศบาลนครอุดรธานี ปีการศึกษา ๒๕๖๐ จำนวน ๕,๙๓๗ คน จำแนกเป็นชาย ๒,๐๓๔ คน เป็นหญิง ๓,๙๐๓ จึงคำนวณหา กลุ่มตัวอย่าง โดยตารางการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ R.V.Krejcie & D.W.Morgan ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๖๐ คน

๓. ตัวแปรต้น สถานภาพส่วนบุคคลของนักเรียนผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ระดับชั้นเรียน และสถานศึกษา

๔. ตัวแปรตาม ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนมัธยมศึกษา ตอน ปลาย ในเขตเทศบาลนครอุดรธานี ใน ๔ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านการจัดการเรียนรู้ ๒) ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยี ๓) ด้านการวัดและประเมินผล ๔) ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

๕. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสารงานวิจัย และแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตเทศบาลนครอุดรธานี โดยแบ่งออกเป็น ๓ ตอน คือ

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามข้อมูล สถานภาพพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ระดับชั้นเรียน และสถานศึกษา

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตเทศบาลนครอุดรธานี มีลักษณะเป็น แบบ

มาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับตัวแปรตามรวม ๔ ด้าน ทั้งหมด ๔๐ ข้อ

ตอนที่ ๓ เป็นคำถามแบบปลายเปิดในรายด้าน ๔ ด้าน เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระเกี่ยวกับข้อเสนอแนะแนวทาง การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตเทศบาลนครอุดรธานี

สรุปผลการวิจัย

๑. ผลการศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตเทศบาลนครอุดรธานี โดยภาพรวม พบว่า ระดับความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตเทศบาลนครอุดรธานี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย มี ๓ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นที่เห็นว่านักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมหน้าเสาธงเป็นประจำ ๒) ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยี ส่วนใหญ่มีความ คิดเห็นว่าสื่อภาพนิ่งช่วยสอนทำให้นักเรียนเกิดความเชื่อมั่นในเนื้อหาคุณธรรมจริยธรรม ๓) ด้านการจัดการเรียนรู้ ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการจัดการเรียนรู้โดยนำหลักคุณธรรมจริยธรรมมาพัฒนาให้นักเรียนเป็นพลเมืองดีของสังคม ตามลำดับ ส่วนด้านที่นักเรียนมีความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ ด้านการวัดและประเมินผล ส่วนใหญ่มีความ

คิดเห็นว่า ครูวัดและประเมินผลการเรียนทางคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหลักสูตร และเมื่อพิจารณาโดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน

๒. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตเทศบาลนครอุดรธานี

๑) จำแนกตามเพศ พบว่า นักเรียนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ยกเว้นด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยี ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๔* และด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๒* ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

๒) จำแนกตามระดับชั้นเรียน พบว่า นักเรียนที่มีระดับชั้นเรียนต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ยกเว้นด้านการจัดการเรียนรู้ ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๐* ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

๓) จำแนกตามสถานศึกษา พบว่า นักเรียนที่มีสถานศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ๑ ด้าน คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ยกเว้น

๓ ด้าน คือ ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยี ด้านการวัดและประเมินผล และด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ที่นักเรียนมีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๐* เท่ากัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

๓. ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนมัธยมศึกษา ตอนปลาย ในเขตเทศบาลนครอุดรธานี เป็นรายคู่

๑) จำแนกตามระดับชั้นเรียน เป็นรายคู่พบว่า นักเรียนที่มีระดับชั้นแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ด้านการจัดการเรียนรู้ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ มีจำนวน ๒ คู่ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ มีความคิดเห็นน้อยกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ มีความคิดเห็นน้อยกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖

๒) จำแนกตามสถานศึกษา เป็นรายคู่พบว่า นักเรียนที่มีสถานศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ มีจำนวน ๑ คู่ ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนอุดรพิทยานุกูล และนักเรียนโรงเรียนอุดรพิชัยรักษ์พิทยา ที่มีความคิดเห็นน้อยกว่า นักเรียนโรงเรียนสตรีราชินูทิศ

๔. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตเทศบาลนครอุดรธานี มีดังนี้

๑) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ มีดังนี้ (๑) ครูผู้สอนควรมีการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมอยู่เสมอ และมีการหาเทคนิคการสอนใหม่ๆ มาสอนนักเรียน (๒) ครูผู้สอนควรศึกษากระบวนการจัดการเรียนรู้ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมที่หลากหลาย เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการนำมาปรับใช้กับนักเรียนมากขึ้น (๓) ครูผู้สอนควรสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ในชั้นเรียนให้นักเรียนมีอารมณ์ที่สนุกสนานในการเรียนมากขึ้น (๔) ครูผู้สอนควรนำเนื้อหาความรู้เรื่องราวเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน และเรื่องความสำคัญของพระพุทธศาสนา มาสอนให้นักเรียนมีความเข้าใจที่ถูกต้องมากขึ้น

๒) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้สื่อและเทคโนโลยี มีดังนี้ (๑) การสอนแต่ละบทเรียน ครูผู้สอนควรมีเทคโนโลยีในยุทูปเพื่อเป็นตัวอย่างให้นักเรียนเข้าใจง่ายขึ้น และอธิบายให้นักเรียนเข้าใจอีกครั้ง (๒) ครูผู้สอนควรมีสื่อการสอนที่ดีและชัดเจน ที่ทำให้นักเรียนเข้าใจได้ง่ายมากขึ้น (๓) ครูผู้สอนควรมีสื่อจากตามธรรมชาติมาให้นักเรียนได้ศึกษาและเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนมีทักษะทางคุณธรรมจริยธรรม (๔) ครูผู้สอนควรนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยเกี่ยวกับเนื้อหาการเรียน มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้มากขึ้น

๓) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล มีดังนี้ (๑) ครูผู้สอนควรมีการให้นักเรียนทดลองสอบก่อนเรียนและหลังเรียนในแต่ละบทเรียน เพื่อเพิ่มความเข้าใจทางคุณธรรมจริยธรรมให้แก่ นักเรียน (๒) ครูผู้สอนควรให้นักเรียนได้ประเมินตนเองเกี่ยวกับพัฒนาการทางคุณธรรมจริยธรรมต่อตนเอง (๓) ครูผู้สอนควรมีการให้นักเรียนได้ประเมินเพื่อนให้ชั้นเรียนเกี่ยวกับพัฒนาการทางคุณธรรมจริยธรรมต่อผู้อื่น (๔) ครูผู้สอนควรมีการประเมินผลและ

พัฒนาการทางคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

๔) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีดังนี้ (๑) ครูผู้สอนควรเพิ่มการจัดนิเทศการให้ความรู้เพิ่มเติม และจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาในวันสำคัญต่างๆ (๒) ครูผู้สอนควรมีกิจกรรมที่ดึงดูดให้นักเรียนอยากมีส่วนร่วมในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม (๓) ครูผู้สอนควรมีกิจกรรมที่ปรับแต่งจิตใจนักเรียนให้มีคุณคุณธรรมจริยธรรมมากขึ้น (๔) ครูผู้สอนควรมีกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน เช่น กิจกรรม เข้าค่ายธรรมะ กิจกรรมประกวดมารยาทไทย หรือ กิจกรรมจิตอาสา เป็นต้น

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตเทศบาลนครอุดรธานี ผู้วิจัยมีประเด็นการอภิปรายดังนี้

๑) สภาพการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตเทศบาลนครอุดรธานี ทั้ง ๔ ด้าน คือ (๑) ด้านการจัดการเรียนรู้ (๒) ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยี (๓) ด้านการวัดและประเมินผล (๔) ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พบว่า การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตเทศบาลนครอุดรธานี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย มี ๓ ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านการใช้สื่อและ

เทคโนโลยี ด้านการจัดการเรียนรู้ ตามลำดับ ส่วนด้านที่นักเรียนมีความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ ด้านการวัดและประเมินผล และเมื่อพิจารณาโดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูผู้สอนมีการส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรม และปลูกฝังคุณงามความดีแก่นักเรียน โดยมีวิธีการปลูกฝังที่หลากหลาย ทั้งในด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยี ด้านการวัดและประเมินผล และด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่มีความเข้าใจให้ผู้เรียนมีความสนใจในคุณธรรมจริยธรรม เมื่อส่งเสริมดีแล้ว ผู้ที่ได้รับการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมก็จะเป็นคนที่มีคุณภาพ มีคุณความดี และมีพฤติกรรมที่ดีไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณลินี นุญจิจิตะ (๒๕๔๓ : ๘๔) ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ การดำเนินงานกิจการนักเรียนด้านการส่งเสริมวินัย คุณธรรม และจริยธรรมของนักเรียน พบว่า ควรสร้างความเข้าใจในเรื่องวินัย คุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนให้เกิดขึ้นในหมู่นักเรียนมากกว่าการลงโทษควรกวดขันนักเรียนที่ประพฤติตัวออกนอกกฎระเบียบข้อบังคับด้วยความเด็ดขาด ครูและบุคลากรในโรงเรียนควรปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียน และควรจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม และจริยธรรมให้มีขึ้นบ่อยๆ รวมทั้งควรให้ครูที่ปรึกษาเป็นผู้ให้คำแนะนำอบรมในด้านวินัย และความประพฤติให้นักเรียนอยู่เสมอ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาธีระศักดิ์ ธิติกิตติ (๒๕๔๘ : ๘๙-๙๐) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องศึกษาผลสัมฤทธิ์การเผยแพร่คุณธรรมแก่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของศูนย์พัฒนาคุณธรรมจังหวัดสุรินทร์ ผลการวิจัยพบว่า มีการจัดทำโครงการอย่างเป็นระบบในการอบรมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งเนื้อหาสาระสำคัญของหลักสูตรอบรม ประกอบไปด้วย การบรรยายธรรม และกิจกรรมต่างๆ

และการสอนให้รู้จักบุญคุณพ่อแม่ และครูบาอาจารย์ โดยมีผู้ส่งสารคือพระวิทยากรนำเสนอตัวสารคือหลักธรรม ผ่านสื่อต่างๆ ที่ทันสมัย ทำให้เยาวชนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง

(๑) ด้านการจัดการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตเทศบาลนครอุดรธานี อยู่ในระดับมากทุกข้อ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูผู้สอนมีการจัดการเรียนรู้โดยนำหลักคุณธรรมจริยธรรมมาพัฒนาให้นักเรียนเป็นพลเมืองดีของสังคม มีการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมตรงตามจุดประสงค์ในเนื้อหาของรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และมีการจัดการเรียนรู้โดยเน้นให้นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรมเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีการจัดการเรียนรู้ของ สุมิตร คุณานุกร (๒๕๒๘ : ๑๔๖) ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการจัดประสบการณ์ให้กับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามความมุ่งหมายของหลักสูตรที่ได้กำหนดไว้ด้วยวิธีการต่างๆ และสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎี การจัดการเรียนรู้ของโกวิท ประวาลพุกษ์ (๒๕๔๕ : ๓๑) ได้กล่าวถึง การจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง โดยเรียกว่า การเรียนรู้แท้ (Authentic Learning) ซึ่งผู้เรียนจะเป็นผู้คิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินตัดสินใจได้เอง มีกระบวนการที่ใช้เป็นยุทธศาสตร์ในการคิดอย่างเป็นระบบ ผู้เรียนเป็นผู้อธิบาย นำเสนอได้อย่างมีหลักวิชา ด้วยการเรียบเรียงด้วยตนเอง อธิบายได้อย่างครอบคลุมชัดเจน มีกระบวนการที่ดีมีความคิดรอบยอด และหลักการของวิชาที่เรียนรู้ รวมทั้งผู้เรียนสามารถนำไปใช้ปฏิบัติในชีวิตจริงได้ นำเอา

ความรู้ต่างๆ ไปพัฒนาคุณภาพชีวิต คุณภาพงาน คุณภาพสังคม สิ่งแวดล้อมได้อย่างเป็นปกติวิสัยจนเป็นหนึ่งเดียวกัน

(๒) ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยี พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตเทศบาลนครอุดรธานี อยู่ในระดับมากทุกข้อ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูผู้สอนมีการใช้สื่อภาพนิ่งช่วยสอนทำให้นักเรียนเกิดความเชื่อมั่นในเนื้อหาคุณธรรมจริยธรรม มีการใช้สื่อจากตามธรรมชาติทำให้นักเรียนเกิดความเชื่อมั่นในเนื้อหาคุณธรรมจริยธรรม และนักเรียนมีความสนใจการเรียนรู้จากสื่อคุณธรรมจริยธรรม และอุปกรณ์ของจริงจากธรรมชาติ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีสื่อการเรียนการสอนของ กิดานันท์ มลิทอง (๒๕๔๐ : ๗๙) กล่าวว่า คำว่า “สื่อ” (Media) หมายถึง สิ่งใดก็ตามที่กำหนดข้อมูล เพื่อให้ผู้ส่งและผู้รับสามารถสื่อสารกันได้ตรงตามจุดประสงค์ เมื่อมีการนำสื่อมาใช้ในการเรียนการสอน จึงเรียกว่า “สื่อการสอน” ซึ่งหมายถึง สื่อชนิดใดก็ตามไม่ว่าจะเป็นเทปบันทึกเสียง สไลด์ วิทยุ โทรทัศน์ วีดิทัศน์ แผนภูมิ ภาพนิ่ง ฯลฯ ซึ่งปัจจุบันเนื้อหาเกี่ยวกับการเรียนการสอน สิ่งเหล่านี้เป็นวัสดุทางกายภาพ ที่นำมาใช้ในเทคโนโลยีการศึกษาเป็นสื่อ ที่ใช้เป็นเครื่องมือ หรือช่องทางสำหรับทำให้การสอนของผู้สอน ส่งไปถึงนักศึกษาและทำให้นักศึกษาสามารถเกิดการเรียนรู้เต็มจุดประสงค์ที่ผู้สอนกำหนดไว้ได้เป็นอย่างดี และสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีสื่อการเรียนการสอนของยุพิน พิพิธกุล และอรพรรณ ต้นบรรจง (๒๕๓๖ : ๑๖-๑๗) ได้กล่าวถึงความสำคัญของสื่อการเรียนการสอนไว้ดังนี้ ๑) สื่อการเรียนการสอนจะช่วยให้นักศึกษาเข้าใจบทเรียนได้แจ่ม

แจ้งขึ้น ๒) ช่วยในการสอนนักศึกษาที่มีความสามารถแตกต่างกัน เช่น นักศึกษาบางคนซึ่งเรียนอ่อนอาจจะต้องใช้รูปภาพ สื่อรูปแบบหรือชุดการเรียนการสอนรายบุคคล ช่วยให้เขาบรรลุจุดประสงค์ในการเรียน ๓) ช่วยเสริมสร้างความสนใจของนักศึกษา และ ๔) ประหยัดเวลาในการสอน บางคนกล่าวว่าการใช้สื่อการเรียนการสอนทำให้เสียเวลา ความจริงนั้นไม่เสียเวลาเลย คนที่นำเสียเวลาเพราะใช้สื่อการเรียนการสอนไม่เป็น

(๓) ด้านการวัดและประเมินผล พบว่านักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตเทศบาลนครอุดรธานี อยู่ในระดับมากทุกข้อ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูผู้สอนมีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงทางคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน มีการวัด และประเมินผลการเรียนทางคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหลักสูตร และตามจุดประสงค์ตรงเนื้อหาของการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีการวัดผลและประเมินผลของเยาเวดี วิบูลย์ศรี (๒๕๔๕ : ๖) กล่าวถึงการวัดผลและประเมินผล หมายถึง กระบวนการที่พยายามค้นหาระดับที่แสดงถึงปริมาณของคุณลักษณะใดลักษณะหนึ่งในตัวบุคคล หรือสิ่งของ หรือเหตุการณ์ตัวอย่างเช่น การวัดความสูงของนักเรียนนักศึกษา หรือการวัดความยาวของตัวโต๊ะ หรือการใช้แบบสอบถามเพื่อวัดลักษณะของบุคคลด้านเชาวน์ปัญญา ด้านความถนัดด้านผลสัมฤทธิ์ เป็นต้น และสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีการวัดผลและประเมินผลของพิชิต ฤทธิ์จัญญ (๒๕๔๘ : ๑๑-๑๒) กล่าวถึงการวัดและการประเมินผลแต่ละครั้งเป็นงานที่ต้องลงทุนทั้งในด้านพลังความคิด กำลังกาย เวลา

และงบประมาณ เพื่อใช้สำหรับวินิจฉัยข้อบกพร่องในการเรียนรู้ของนักศึกษา เพื่อปรับปรุง และพัฒนาการเรียนรู้ของนักศึกษาเป็นข้อมูล สำหรับการปรับปรุงและพัฒนาการสอนของผู้สอน เป็นข้อมูลสำหรับแนะนำนักศึกษาและผู้ปกครอง และเป็นข้อมูล ประกอบการพิจารณาความดีความชอบประจำปีของผู้สอน หรือปรับปรุงการบริหารงานในสถานศึกษา

(๔) ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตเทศบาลนครอุดรธานี อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ยกเว้นข้อที่นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมหน้าเสาธงเป็นประจำ และข้อที่นักเรียนมีความสนใจในกิจกรรมจิตอาสาทำประโยชน์เพื่อสังคม อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูผู้สอนมีการส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมหน้าเสาธงเป็นประจำ ส่งเสริมให้นักเรียนมีความสนใจในกิจกรรมจิตอาสาทำประโยชน์เพื่อสังคม และส่งเสริมให้นักเรียนมีความสนใจในกิจกรรมการสวดมนต์ไหว้พระก่อนเข้าเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิระพงษ์ เจริญพันธุ์ (๒๕๔๑) ได้ศึกษาเรื่องการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนกระสังพิทยาคม อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนได้ปลูกฝัง คุณธรรม โดย มีการจัดกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนาและวันสำคัญอื่นๆ การจัดกิจกรรมค่ายพุทธบุตร กิจกรรมพิเศษนอกเหนือจากการเรียนการสอน จัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม

ปัญหาสำคัญที่พบคือ การจัดกิจกรรมเข้าค่ายคุณธรรมไม่สามารถจัดได้ครบทุกระดับชั้น นักเรียนบางส่วนขาดความสนใจและไม่กระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรม โรงเรียนแก้ปัญหาโดยจัดให้มีป้ายคำเตือน คำสาขิตเพื่อปลูกฝังคุณธรรมด้านต่างๆ ขอความร่วมมือจากส่วนราชการ ชุมชนและวัด เพื่อกำหนดมาตรการและแนวทางในการแก้ไขปัญหาร่วมกัน และสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีการจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของส่วสดี สายประสิทธิ์ มงคลสำออง และสมบุญ วัฒนวงศ์ (๒๕๓๕ : ๕๙๔) ได้กล่าวว่า การเรียน หมายถึง กระบวนการแก้ปัญหา ซึ่งจะทำให้เกิดผลของการเรียนรู้ในด้านการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมส่วนการสอน หมายถึง ความพยายามของบุคคลๆหนึ่งหรือหลายๆคนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้

๒) ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตเทศบาลนครอุดรธานี

(๑) จำแนกตามเพศ พบว่า นักเรียนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ยกเว้นด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยี ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๔* และด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๒* ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนที่เพศต่างกัน ควรได้รับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม เป็นพิเศษอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับวีระวรรณ อามระดิษ (๒๕๒๒ : ๘๔) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็น

เกี่ยวกับค่านิยมทางจริยธรรมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า นักเรียนชายหญิงส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับค่านิยมทาง จริยธรรม ๑๐ ประการ (ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์สุจริต ความมีระเบียบวินัย ความอดทน ความอุตสาหะ ความกตัญญูกตเวที ความเสียสละ ความยุติธรรม การประหยัดและออมทรัพย์ และการเคารพผู้อาวุโส) อยู่ในเกณฑ์น่าพอใจ และยังพบอีกว่านักเรียนที่บิดามารดามีฐานะทางเศรษฐกิจต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับค่านิยมทางจริยธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ และสอดคล้องกับ นิธรา วรรณะ (๒๕๒๔ : ๙๔) ได้ศึกษาวิจัยพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า พฤติกรรมของจริยธรรมของนักเรียนในด้านความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์ ความอุตสาหะ ความสามัคคี และความยุติธรรมนั้นอยู่ในระดับชั้นที่ ๕ จำนวนมากที่สุด ซึ่งเป็นพฤติกรรมในชั้นที่ทำหน้าที่ตามเกณฑ์และบรรทัดฐานของสังคม จากการตรวจสอบสมมติฐานในเรื่องความรับผิดชอบพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียนชายสูงกว่านักเรียนหญิง และทางด้านความมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์ ความอุตสาหะ ความสามัคคีและความยุติธรรมนักเรียนหญิงมีพฤติกรรมทางจริยธรรมสูงกว่านักเรียนชาย

(๒) จำแนกตามระดับชั้นเรียน พบว่า นักเรียน ที่มีระดับชั้นเรียนต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ยกเว้นด้านการจัดการเรียนรู้ ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๐* ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ

นักเรียนที่ระดับชั้นเรียนต่างกัน ควรได้รับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมอย่างต่อเนื่อง เพราะเป็นเวลาเปลี่ยนช่วงชั้น ที่อาจารย์ประจำวิชา ต้องมีการทดสอบก่อนเรียนว่าเด็กมีความต้องการเรียนหรือการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ในหัวข้อใดเป็นพิเศษหรือเปล่า และจัดการเรียนการสอนตามความต้องการของเด็กนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับพระมหากษัตริย์ ฐิติวิโร (๒๕๔๕ : ๕๕) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนในจังหวัดศรีสะเกษ จากผลการวิจัยพบว่า การศึกษาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยจำแนกตามลักษณะตัวแปร พบว่าทุกระดับอายุของกลุ่มนักเรียนมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในระดับมาก นักเรียนที่มีระดับการศึกษา ก่อนเข้าเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในระดับประถมศึกษาปีที่ ๕ มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในระดับปานกลาง ส่วนนักเรียนที่มีระดับการศึกษา ก่อนเข้าเรียนในระดับอื่นๆ คือ ประถมศึกษาปีที่ ๖ มัธยมศึกษาปีที่ ๓ และอื่นๆ มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในระดับมาก สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีทางด้านจริยธรรมของ Greffin, & Ebert (1999 : 64) ได้กล่าวว่า จริยธรรม หมายถึง ความเชื่อว่าสิ่งใดคือความถูกต้องและสิ่งใดคือความไม่ถูกต้องหรือพฤติกรรมใดเป็นสิ่งที่ดี หรือพฤติกรรมใดเป็นสิ่งที่ไม่ดีทั้งนี้ พฤติกรรมเหล่านั้นย่อมมีผลกระทบต่อบุคคลอื่น

(๓) จำแนกตามสถานศึกษา พบว่านักเรียนที่มีสถานศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ๑ ด้าน คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ยกเว้น ๓ ด้าน คือ ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยี ด้าน

การวัดและประเมินผล และด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ที่นักเรียนมีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๐* เท่ากัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะนักเรียนที่มีสถานศึกษาต่างกัน ควรได้รับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมเป็นพิเศษ อาจเป็นเพราะสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เปลี่ยนไปตามยุคตามสมัยซึ่งเต็มไปด้วย การแข่งขันและแรงrieb จึงทำให้พฤติกรรมของเด็กได้อิทธิพลจากสภาพแวดล้อมโดยรอบ ซึ่งสอดคล้องกับ Buteau (1998) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการสอนเนื้อหาเรื่องราวที่เกี่ยวกับคุณธรรมในชั้นเรียนเกรด ๓ ในรัฐบอสตัน สหรัฐอเมริกา ผลการวิจัย พบว่า หน้าที่สำคัญของโรงเรียนมีอยู่ ๒ ส่วน ส่วนที่ ๑ คือ การอบรมสั่งสอนและช่วยเหลือให้นักเรียนเป็นผู้มีความชาญฉลาด ส่วนที่ ๒ คือ มีหน้าที่รับผิดชอบ ในการอบรมสั่งสอนและช่วยเหลือให้นักเรียนเป็นคนดี และยังได้ค้นพบว่า การสอนเรื่องคุณธรรม ในโรงเรียนนั้นยังมีความสำคัญและความจำเป็นที่จะต้องดำเนินต่อไปเรื่อยๆ ไม่มีที่สิ้นสุด และนอกจากนั้นผลการวิจัยยัง พบว่า โรงเรียนยังเป็นสถาบันที่มีบทบาทสูงในเรื่องการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่ นักเรียน สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีทางด้านจริยธรรมของสำเร็จเฉลิมเผ่า (๒๕๒๗ : ๑๘-๑๙) ได้กล่าวว่า การที่โรงเรียนปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้กับเด็กได้นั้นจะต้องอาศัยองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกัน ดังนี้ ๑) การบริหารโรงเรียน ได้แก่ การปฏิบัติเป็นแบบอย่างแก่นักเรียน การกำหนดระเบียบข้อบังคับ การควบคุม ติดตามผล เป็นต้น ๒) การจัดสภาพแวดล้อมให้สอดคล้องกับการสอนของครู ๓) การสอนของครู และ ๔) การจัดกิจกรรมด้านจริยศึกษา

จากผลการวิจัย เรื่อง การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และ

วัฒนธรรม ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตเทศบาลนครอุดรธานี พบว่า นักเรียน มีทัศนคติต่อการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากทุกด้าน สะท้อนให้เห็นว่านักเรียนมีความสนใจในด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมภาคสนามนักเรียนมีความสนใจและกระตือรือร้นมากกว่ากิจกรรมในชั้นเรียน เช่น การจัดโครงการเข้าค่ายส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ทำให้นักเรียนเกิดคุณธรรมในจิตใจมากขึ้น รู้จักรักษาความสะอาด มีความรับผิดชอบต่อน้ำที่มากขึ้น โดยเฉพาะการมีจิตอาสา การรู้จักช่วยเหลือการทำงานพ่อแม่และผู้ปกครอง ที่สำคัญคือรู้จักตั้งใจเรียนมากขึ้น ถือว่าเป็นการปลูกฝัง ค่านิยม พฤติกรรมทางด้านคุณธรรมและจริยธรรมให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียน สะท้อนให้เห็นผลการเรียนรู้ ที่สอดคล้องกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ที่เน้นให้ครูผู้สอนต้องเปลี่ยนบทบาทของตนเอง จากการทำหน้าที่เป็นผู้สอน ผู้ให้ความรู้ จัดการสอนโดยใช้ตนเองเป็นแหล่งความรู้ สอนเน้นเนื้อหา ยึดตำรา และแบบฝึกหัดเป็นหลัก มาเป็นบทบาทของผู้อำนวยความสะดวก ส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองจากประสบการณ์จริง ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การประยุกต์นำความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ด้วยกิจกรรมที่หลากหลายตามความถนัด ความสนใจ ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน ใฝ่รู้ เกิดคุณธรรม ค่านิยม ที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (พจนา ทรัพย์สมาน, ๒๕๕๐, : ๔)

ข้อเสนอแนะ

๑. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑) ครูผู้สอนควรมีการสร้างบรรยากาศการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน เพื่อสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนสนใจในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดขึ้นในจิตใจ เกิดจิตสำนึกในตนเองตลอดจนรู้จักหน้าที่ของตนเอง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

๒) ครูผู้สอนควรใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ที่ทันสมัยเพื่อจูงใจกระตุ้นให้นักเรียนมีความสนใจ ใฝ่รู้ ใฝ่เห็น จนทำให้เกิดทักษะทางคุณธรรมจริยธรรมที่มั่นคงในจิตใจ

๓) ครูผู้สอนควรมีวิธีการวัดและประเมินผลความก้าวหน้าทางคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย และสอดคล้องเหมาะสมกับหน่วยการเรียนรู้

๔) ครูผู้สอนควรมีการสอดแทรกกิจกรรมภาคปฏิบัติจริงในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในรายวิชาที่สอนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้นักเรียนเกิดทักษะทั้งกระบวนการคิด และการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

๒. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

๑) ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน

๒) ควรศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

๓) ควรศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนในโรงเรียน

บรรณานุกรม

- กิดานันท์ มลิทอง. (๒๕๕๐). **เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม**. กรุงเทพมหานคร : ชวนพิมพ์.
- โกวิท ประวาลพุกษ์. (๒๕๕๕). **สู่การเรียนรู้แท้**. กรุงเทพมหานคร : สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ.
- ดำนันท์ มลิทอง. (๒๕๕๐). **เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม**. กรุงเทพมหานคร : ชวนพิมพ์.
- นลินี นุตย์จิต. (๒๕๕๓). **แนวทางการดำเนินงานกิจกรรมนักเรียนของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นิทรา วรณะ. (๒๕๒๔). **การศึกษาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ในกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ. (๒๕๕๗). **ศึกษาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษา, วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๑ พฤษภาคม-สิงหาคม : ๔๓-๕๗.**
- พจนา ทรัพย์สมาน. (๒๕๕๐). **การจัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนแสวงหาและค้นพบความรู้ด้วยตนเอง**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระมหาธำนิษฐ์ ฐิติวิโร. (๒๕๕๕). **การศึกษาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนในจังหวัดศรีสะเกษ**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาธีระศักดิ์ ธิติกิตติ. (๒๕๕๘). **ศึกษาผลสัมฤทธิ์การเผยแพร่คุณธรรมแก่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ของศูนย์พัฒนาคุณธรรมจังหวัดสุรินทร์**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พิชิต ฤทธิจรูญ. (๒๕๕๘). **หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร : แฮสออฟเคอร์มีส์.
- พีระพงษ์ เจริญพันธุ์วงศ์. (๒๕๕๑). **การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนกระสังพิทยาคม อำเภอกะสัง จังหวัดบุรีรัมย์**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ยุพิน พิพิธกุล และอรพรรณ ต้นบรรจง. (๒๕๓๖). **เทคโนโลยีในการผลิตสื่อการสอนคณิตศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร : สำนักส่งเสริมและฝึกอบรมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน.
- เยาวดี วิบูลย์ศรี. (๒๕๕๕). **การวัดผลและการสร้างแบบสอบผลสัมฤทธิ์ Measurement And Achievement Test Construction**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วีระวรรณ อามระดิษ. (๒๕๒๒). **ความคิดเห็นเกี่ยวกับค่านิยมทางจริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. คณะครุศาสตร์ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สวัสดิ์ สายประสิทธิ์ มงคล สำอาง และสมบุรณ์ วัฒนวรพงศ์. (๒๕๓๕). **คู่มือสอบและปฏิบัติราชการตำแหน่งครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้าการประถมศึกษา อำเภอ/กิ่ง**

อำเภอ ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด และผู้ช่วยฯ ทุกตำแหน่ง. กรุงเทพมหานคร :
มิตรสัมพันธ์กราฟฟิคอาร์ต.

สำเร็จ เณิมเฝ้า. (๒๕๒๓). การบริหารโรงเรียนกับการสอนจริยธรรม. วิทยจารย์. ฉบับที่ ๒ กุมภาพันธ์.

สุมิตร คุณานุกร. (๒๕๒๘). หลักสูตรและการสอน. กรุงเทพมหานคร : ชวนพิมพ์.

Buteau. Gerard E. (1998). Discourse of Moral Issues In a Third Grade Classroom. Elementary
Schools. Public Education. Ethics. Boston : UMI.

Griffin. R. W. & Ebert. R. J. (1999). Business. 5th ed. New Jersey: Prentice-Hal.